

ZRZESZENIE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ENERGETYKÓW

00-628 WARSZAWA
ul. Marszałkowska 21/25 lok. 76
Tel. (22) 825-26-64
Tel. (22) 875-94-88
Fax: (22) 875-95-14
E-Mail: zzze@zzze.pl
www.zzze.pl

BANK PEKAO S.A. o/Warszawa
90 1240 5963 1111 0000 4797 4625
NIP: 525-21-90-391
REGON: 016443179
KRS 123596

Warszawa 09.11.2018 r.
ZZZE 42 /18

Sz. P.
Elżbieta Rafalska
Ministerstwo Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Uzupełnienie stanowiska w sprawie sądowej kontroli organizacji związkowych o projekt przepisów dot. arbitralnego ustalania dopuszczalności sporu

Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków stoi na stanowisku iż spór zbiorowy nadal powinien powstawać z mocy prawa przez fakt odmowy spełnienia żądań przez pracodawcę. Strony sporu od samego początku powinny skupić się na rozwiązaniu sporu a nie szukaniu przesłanek do jego kwestionowania. Pracodawca jako strona sporu nie powinien mieć możliwości kwestionowania jego dopuszczalności a tym bardziej legalności strajku. Takie działania powinny być traktowane jako utrudnianie prowadzenia sporu zbiorowego i penalizowane. Taka postawa to próba uzurpacji uprawnień sędziego w sprawie, w której jest się stroną. Powinno istnieć ustawowe domniemanie istnienia sporu.

Dopuszczalną i ostateczną formą kontroli powinien być arbitraż np. w Wojewódzkich Radach Dialogu Społecznego. Procedura arbitrażu powinna być jednoinstancyjna i maksymalnie uproszczona tak by nie utrudniać prób rozwiązania sporu.

Projekt przepisów

Poniżej przedstawiam projekt nowelizacji ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych w zakresie arbitrażu.

Obecnie przebieg arbitrażu jest uregulowany w dużej części przez rozporządzenie wykonawcze wydane w oparciu o art. 16 ust. 7 ustawy. Zgadząmy się ze stanowiskiem komisji kodyfikacyjnej, że kwestie te powinny być uregulowane w ustawie, stąd proponujemy przeniesienie całej regulacji do ustawy (art. 16a, 16b, 16c, 16d, 16e ust. 1-5, art. 16f, 16g, 16h mają charakter proceduralny i nie wprowadzają wielkich nowości). Zgadząmy się także, że dobrym miejscem do ulokowania arbitrażu jest RDS. W efekcie pisząc konkretne przepisy oparliśmy się na przepisach z projektu KZPP, choć udało się je znacząco skrócić.

Najważniejsze zmiany względem obecnego stanu prawnego:

1. Kolegia mają istnieć przy wojewódzkich radach dialogu społecznego (art. 16 ust. 3).
2. Proponujemy bardzo prosty system wpisywania arbitrów na listę – kandydat musi uzyskać poparcie jednej organizacji pracodawców i jednej organizacji pracowników (art. 16 ust. 6). W ten sposób na liście znajdują się osoby cieszące się autorytetem u obu stron, pozwoli to też zapewne zapobiec powołaniu na listę osób o poglądach skrajnych. Nie przewidujemy żadnej roli dla władz państwowych przy powoływaniu arbitrów.
3. Proponujemy minimalistyczne, trzyosobowe składy orzekające. Organizacja związkowa swojego arbitra wskazuje („na zapas”) już w żądaniu sporowym (art. 7 ust. 3). Dla pracodawcy wskazanie arbitra jest warunkiem skutecznego wniosku o wszczęcie arbitrażu (art. 16 ust. 1 i 2). Dwaj arbitrzy niezwłocznie wybierają superarbitra (art. 16 ust. 5 zd. I), chyba że jego osobę zgodnie wskażą strony (art. 16 ust. 5 zd. II). Jeżeli to się nie uda, superarbitra wyłoni losowanie (art. 16 ust. 5 zd. III). Przewodniczącym składu jest zawsze superarbitr (art. 16 ust. 5 zd. IV). Powyższe pozwala na ograniczenie do minimum przepisów o formowaniu składu orzekającego. Przy okazji dodaliśmy coś w rodzaju arbitra zapasowego (art. 16c ust. 3).
4. Strony mogą odmówić poddania się arbitrażowi (art. 16 ust. 7 zd. I). To jest do przemyślenia, ale uważamy, że to zupełna dobrowolność arbitrażu jest warunkiem jego zgodności z istotą dialogu społecznego. Warto zauważyć, że w chwili podjęcia decyzji strony wiedzą kto jest arbitrem drugiej strony. Jeżeli nie odmówią, orzeczenie jest wiążące i wywołuje skutki jak porozumienie zbiorowe (art. 16i ust. 1).
5. Znacząco skróciliśmy terminy na wydanie orzeczenia i jego doręczenie (art. 16g).
6. W drodze arbitrażu (i tylko w tej drodze – zob. art. 16 ust. 2 zd. II) może być kontrolowana dopuszczalność przedmiotu sporu zbiorowego. Może to nastąpić tylko na wniosek pracodawcy (art. 16 ust. 2 zd. I), i w takim przypadku strona związkowa nie może odmówić poddania się arbitrażowi (art. 16 ust. 7 zd. II). Orzeczenie w tej kwestii jest wiążące, i może (w razie stwierdzenia naruszenia art. 1 lub 4 ustawy) prowadzić do częściowego lub całkowitego wygaśnięcia sporu zbiorowego (art. 16i ust. 2 zd. I). W pozostałym zakresie spór toczy się dalej na zasadach ogólnych. Możliwe jest m.in. poddanie go arbitrażowi na zasadach ogólnych, albo „na skróty” – w ramach tego samego postępowania (art. 16i ust. 3).
7. Możliwa jest sytuacja, że pracodawca wniósł wniosek o sprawdzenie zgodności przedmiotu z ustawą (art. 16 ust. 2), a oprócz tego albo ten sam pracodawca, albo strona związkowa złożyła wniosek z art. 16 ust. 1. W takim razie oba wnioski rozpoznawane są razem (art. 16a ust. 2 zd. III; zastrzeżenie z art. 16 ust. 1 i 2 *in fine* wyjaśnia kwestię powołania przez pracodawcę „zbyt wielu” arbitrów). Oczywiście jeżeli pracodawca złożył jeden wniosek obejmujący kwestie z art. 16 ust. 1 i 2 to tym bardziej obie kwestie będą rozpoznane razem. W takim postępowaniu kolegium może obie kwestie rozpoznać razem i wydać jedno orzeczenie (art. 16 ust. 2 zd. III), albo zarządzić osobne rozpoznanie kwestii dopuszczalności sporu i wydać w tej kwestii orzeczenie wstępne (art. 16e ust. 6), a potem dopiero badać istotę sporu.

8. Do dyskusji jest rozwiązanie w przedmiocie kosztów (art. 16h). Uchwała RDS niekoniecznie jest najlepszym rozwiązaniem bo trudno ją podjąć. Warto rozważyć za jakie wynagrodzenie my podjęlibyśmy się bycia arbitrami, bo to może być jakiś punkt wyjścia do wymyślenia systemu wynagrodzeń.

W art. 7 dodaje się ust. 3 o treści: „*W zgłoszeniu sporu zbiorowego wskazuje się osobę arbitra*”.

Art. 16 otrzymuje brzmienie:

1. Każda ze stron sporu zbiorowego może złożyć wniosek o rozstrzygnięcie sporu przez Kolegium Arbitrażu Społecznego. Pracodawca we wniosku wskazuje osobę arbitra, chyba że wcześniej wskazał go w innym wniosku dotyczącym tego samego sporu zbiorowego.
2. Pracodawca lub organizacja reprezentująca pracodawców może złożyć do Kolegium Arbitrażu Społecznego wniosek o zbadanie zgłoszonych żądań z art. 1 i 4 ustawy. W przypadku niewystąpienia z tym wnioskiem pracodawca nie może kwestionować zgodności żądań z art. 1 i 4 ustawy. Pracodawca we wniosku wskazuje osobę arbitra, chyba że wcześniej wskazał go w innym wniosku dotyczącym tego samego sporu zbiorowego.
3. Spór zakładowy rozpoznaje kolegium arbitrażu społecznego przy właściwej miejscowo wojewódzkiej radzie dialogu społecznego. Spór ponadzakładowy rozpoznaje Kolegium Arbitrażu Społecznego przy Radzie Dialogu Społecznego.
4. Arbitrów o których mowa w art. 7 ust. 3 i art. 16 ust. 1 zdanie drugie wyznacza się z listy prowadzonej przez Radę Dialogu Społecznego. Strony sporu zbiorowego powinny dążyć do wskazania osób bezpośrednio niezainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy.
5. Dwaj wybrani arbitrzy wskazują zgodnie trzeciego arbitra (superarbitra) z tej listy. Strony sporu zbiorowego mogą same zgodnie wskazać superarbitra. Jeżeli nie dojdzie wskazania superarbitra w sposób o którym mowa wyżej, wyznacza się go przez losowanie spośród arbitrów wpisanych na listę. Superarbitr jest przewodniczącym kolegium.
6. Wpisana na listę arbitrów może być osoba która uzyska poparcie przynajmniej jednej organizacji pracodawców i przynajmniej jednej organizacji pracowników. Wpisu dokonuje się na trzy lata, przy czym upływ tego okresu nie stoi na przeszkodzie dokończenia postępowania wszczętego z udziałem arbitra.
7. Każda ze stron może w terminie 7 dni od daty otrzymania wniosku odmówić poddania się arbitrażowi. Jednakże jeżeli pracodawca złożył wniosek o którym mowa w ust. 2, nie można odmówić poddania się arbitrażowi w tej kwestii.

Dodaje się art. 16a-16i o treści:

Art. 16a

1. Wniosek składa się zgodnie z właściwością do Przewodniczącego Rady Dialogu Społecznego lub do przewodniczącego wojewódzkiej rady dialogu społecznego oraz przekazuje jednocześnie drugiej stronie sporu zbiorowego.
2. Wniosek o rozstrzygnięcie sporu zbiorowego powinien zawierać określenie stron, przedmiot sporu i stanowisko strony. Wniosek o którym mowa w art. 16 ust. 2 musi zawierać uzasadnienie. Do wniosku należy załączyć dokumenty istotne dla jego rozpoznania, w tym dokumenty sporządzone w toku sporu zbiorowego, a także dowód doręczenia go drugiej stronie stosownie do ust. 1. Jeżeli co do tego samego sporu zbiorowego osobno złożone zostały wnioski o których mowa w art. 16 ust. 1 i 2, rozpoznaje się je razem.
3. Jeżeli wniosek nie może otrzymać prawidłowego biegu na skutek braków formalnych, przewodniczący kolegium wzywa stronę do uzupełnienia wniosku w terminie 3 dni. Po bezskutecznym upływie terminu kolegium zwraca wniosek stronie.
4. Przewodniczący kolegium wyznacza bezzwłocznie termin posiedzenia oraz zawiadamia stronę u arbitrów o terminie i miejscu posiedzenia. Posiedzenie wyznacza się w biurze Rady Dialogu Społecznego albo w biurze wojewódzkiej rady dialogu społecznego, chyba że szczególne względy przemawiają za wyznaczeniem posiedzenia w innym miejscu. Wezwania i zawiadomienia doręcza się w sposób który przewodniczący kolegium uzna za celowy dla prawidłowego przebiegu postępowania.

Art. 16b

1. Posiedzenia kolegium arbitrażu są jawne.
2. Jeżeli przedmiotem postępowania są informacje niejawne albo informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, rozpoznanie sporu odbywa się przy drzwiach zamkniętych.
3. W uzasadnionych przypadkach kolegium może postanowić, że rozpoznanie sporu odbędzie się przy drzwiach zamkniętych.

Art. 16c

1. Z posiedzenia kolegium arbitrażu sporządza się protokół.
2. Protokolanta wyznacza przewodniczący kolegium.
3. Za zgodą stron protokolantem może być osoba wpisana na listę arbitrów. Jeżeli jeden z arbitrów lub superarbitr nie może uczestniczyć w arbitrażu, za zgodą stron dotychczasowy protokolant wpisany na listę arbitrów może go zastąpić.

Art. 16d

1. Przewodniczący kolegium może przed posiedzeniem wezwać strony do złożenia niezbędnych dla rozstrzygnięcia sporu dokumentów i wyjaśnień, lub do przedstawienia ich na posiedzeniu.

2. Kolegium może w razie potrzeby przeprowadzić także inne dowody, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o dowodach.
3. Strony zobowiązane są zapewnić obecność wnioskowanych przez siebie świadków. Występowanie w charakterze świadka usprawiedliwia nieobecność w pracy.

Art. 16e

1. Kolegium skłania strony do polubownego zakończenia sporu.
2. Po otwarciu posiedzenia przez przewodniczącego kolegium strony przedstawiają swoje stanowiska oraz argumenty na ich poprawcie. Każda ze stron ma prawo ustosunkować się do argumentów drugiej strony.
3. Przewodniczący zamyka posiedzenie gdy kolegium uzna sprawę za dostatecznie wyjaśnioną. Możliwe jest ponowne otwarcie posiedzenia jeżeli w toku narady kolegium dojdzie do wniosku, że konieczne jest uzupełnienie postępowania.
4. Po zamknięciu kolegium odbywa naradę, po której wydaje orzeczenie. Narada jest niejawną. Protokolant może być obecny podczas narady.
5. W razie potrzeby przewodniczący może zdecydować o zwołaniu kolejnego posiedzenia.
6. Kolegium może postanowić, że posiedzenie będzie ograniczone do kwestii o których mowa w art. 16 ust. 2, i wydać w tym przedmiocie orzeczenie wstępne.

Art. 16f

1. Orzeczenie kolegium zapada większością głosów. Podpisują je wszyscy członkowie kolegium.
2. Członek kolegium nie może wstrzymać się od głosu, może jednak zgłosić zdanie odrębne.
3. Orzeczenie kolegium powinno zawierać:
 - a) oznaczenie i skład kolegium,
 - b) datę wydania orzeczenia,
 - c) określenie stron sporu,
 - d) wskazanie przedmiotu sporu i jego rozstrzygnięcie,
 - f) podpisy arbitrów.

Art. 16g

1. Przewodniczący kolegium arbitrażu ogłasza orzeczenie i podaje jego motywy.

2. Orzeczenie powinno być wydane w terminie 3 dni od daty posiedzenia. Doręcza się je stronom z urzędu wraz z uzasadnieniem, nie później niż 3 dni od daty wydania. Orzeczenie jest skuteczne od daty wydania.

Art. 16h

1. Strony sporu ponoszą koszty postępowania w częściach równych, chyba że uzgodniły inaczej.
2. Stawki wynagrodzenia dla arbitrów oraz zasady zwrotu kosztów przejazdu i zakwaterowania wyznacza uchwała Rady Dialogu Społecznego.

Art. 16i

1. Orzeczenie kolegium dotyczące kwestii o których mowa w art. 16 ust. 1 wiąże strony i kończy spór zbiorowy. Wywołuje ono skutki jak porozumienie zbiorowe.
2. Orzeczenie kolegium dotyczące kwestii o których mowa w art. 16 ust. 2 wiąże strony. Jeżeli kolegium orzekło o niezgodności wszystkich lub niektórych zgłoszonych żądań z art. 1 lub 4, spór wygasa w tej części z mocy prawa. Jeżeli kolegium orzekło o zgodności części lub wszystkich żądań z art. 1 i 4, a żadna ze stron nie odmówiła poddania się arbitrażowi, kolegium rozpoznaje te żądania i wydaje orzeczenie.
3. Jeżeli kolegium orzekło o zgodności części lub wszystkich żądań z art. 1 i 4, a jedna ze stron odmówiła poddania się arbitrażowi, Strony mogą zgodnie postanowić że sprawa będzie poddana arbitrażowi przez tych samych arbitrów.
4. Niewykonanie przez pracodawcę orzeczenia kolegium może stanowić podstawę wszczęcia sporu zbiorowego.

Dodaje się art. 17a o treści:

1. W okresie pomiędzy przeprowadzeniem referendum w sprawie strajku a terminem jego rozpoczęcia, pracodawca może zażądać zbadania zgodności strajku z art. 17 ust. 2, art. 19, 20 i 22 ustawy przez Kolegium Arbitrażu Społecznego. Pracodawca w żądaniu wskazuje osobę arbitra, chyba że wcześniej wskazał go w innym wniosku dotyczącym tego samego sporu zbiorowego.
2. W przypadku sporu zakładowego żądanie rozpoznaje kolegium arbitrażu społecznego przy właściwej miejscowo wojewódzkiej radzie dialogu społecznego. W przypadku sporu ponadzakładowego żądanie rozpoznaje Kolegium Arbitrażu Społecznego przy Radzie Dialogu Społecznego.
3. Arbitra o którym mowa w ust. 1 wyznacza się z listy o której mowa w art. 16 ust. 4. Drugim arbitrem jest arbiter wskazany przez organizację związkową na podstawie art. 7 ust. 3. Art. 16 ust. 4 zd. II i ust. 5 stosuje się odpowiednio.
4. Pracodawca nie może odmówić poddania się arbitrażowi.

5. Organizacja związkowa może w każdym stanie sprawy oświadczyć, iż rezygnuje ze strajku i powraca do środków określonych w Rozdziale III ustawy. W takim przypadku postępowanie umarza się. Nie wyklucza to późniejszego ponownego przystąpienia do strajku.
6. W kwestiach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio art. 16a-16h.
7. Orzeczenie kolegium wiąże strony.
8. Strony mogą postanowić, że arbitraż rozstrzygnie spór zbiorowy. W takim przypadku stosuje się art. 16 i następane ustawy, z tym że kolegium zadecyduje o niezbędnym zakresie uzupełnienia wniosków i materiału dowodowego.

Z poważaniem:

ZRZESZENIE
Związków Zawodowych Energetyków
PRZEWODNICZACY

Jerzy Wiertelak

K/O

1. Prezydent RP
2. Premier RP
3. Marszałek Sejmu
4. Marszałek Senatu
5. Pan Prezes Jarosław Kaczyński
6. MRPiPS Prof. M. Zieleniecki
7. Kluby Parlamentarne
8. Rada Dialogu Społecznego
9. OPZZ
10. NSZZ Solidarność
11. FZZ
12. ZZZE a/a